

Т.Г. Кубах,

*к. е. н., старший викладач кафедри фінансів ДВНЗ «Українська академія
банківської справи НБУ», м. Суми*

ІНВЕСТИЦІЙНИЙ КЛІМАТ ДЕРЖАВИ: ТЕОРЕТИЧНИЙ ТА ПРАКТИЧНИЙ АСПЕКТ

T. Kubakh,

*doctor of philosophy (PhD) in Economics, associate Professor, Ukrainian Academy
of Banking of the National Bank of Ukraine, Sumy*

INVESTMENT CLIMATE OF COUNTRY: THEORETIC AND PRACTICE

У статті розкрито сутність інвестиційного клімату, інвестиційної привабливості та конкурентоспроможності держави. Детально розглянуті складові які визначають інвестиційний клімат. Досліджено методика світових рейтингів на основі яких проводять оцінку рівня інвестиційної привабливості держави та стан її інвестиційного клімату. Показано основні тенденції які склались в політичному та економічному середовищі України та яким чином вони впливають на інвестиційний імідж держави. Виявлено недоліки у впроваджуваних реформах та зазначено основні загрози для економічного розвитку держави. Проведене системне дослідження яке дозволило не тільки з'ясувати сучасний стан інвестиційного клімату, а й окреслити основні чинники які сприяють або перешкоджають активізації внутрішнього інвестора та залученню іноземного капіталу у вітчизняну економіку. Визначено основні напрямки інвестиційної політики, що дозволять позитивно вплинути на інвестиційний клімат України.

Essence of investment climate, investment attractiveness and competitiveness of the state is exposed in the article. Constituents are in detail considered which determine an investment climate. Investigational the methods of the world ratings on the basis of which conduct the estimation of level of investment attractiveness of the state and state of it investment climate. Basic tendencies are rotined which was folded in the political and economic environment of Ukraine and how they influence on the investment image of the state. Found out failings in the inculcated reforms and basic threats are marked for economic development of the state. System research is conducted which

allowed not only to find out the modern state of investment climate but also outline basic factors which promote or hinder activation of internal investor and bringing in of foreign capital in a domestic economy. Certainly basic directions of investment policy, which will allow positively to influence on the investment climate of Ukraine.

Ключові слова: *інвестиційний клімат, інвестиційна привабливість, кредитоспроможність, конкурентоспроможність, кредитні рейтинги, іноземні інвестиції.*

Keywords: *investment climate, investment attractiveness, solvency, competitiveness, credit ratings, foreign investments.*

Постановка проблеми. Нестійкий рух економіки України до стабільної фази розвитку, актуалізує питання покращення інвестиційного клімату, позитивні тенденції в якому забезпечують стабільність надходження інвестиційних, кредитних ресурсів та зростання ринкової вартості українських емітентів. Відсутність суттєвих структурних зрушень в економіці держави та політична нестабільність, негативно впливають на мотивацію вітчизняних, а особливо іноземних інвесторів, щодо здійснення інвестицій у реальний сектор та придбання державних цінних паперів.

Чисельні економічні дослідження, реалізація спільних бізнес–проектів та ментальність українського суспільства довели необхідність залучення іноземних інвестицій задля прогресивного майбутнього України та досягнення європейських стандартів життя. Іноземний капітал спроможний суттєво вплинути на впровадження технічних інновацій та прогресивних технологій у сфері виробництва, надання фінансових та не фінансових послуг та якість управління у реальному та фінансовому секторі економіки. Безумовно іноземні інвестиції, як джерело капіталу є більш привабливим, ніж кредитні ресурси, які помножують загальний державний борг. А обмеженість їх обсягу викликає необхідність концентрації на найбільш значущих проблемах та тенденціях, які мають бути враховані при покращенні інвестиційного клімату та оптимізації бізнес середовища.

Приток зарубіжних капіталовкладень, активізація діяльності середнього та малого бізнесу, а також оновлення застарілого обладнання з паралельним

використанням сучасних технологій на вітчизняних підприємствах є життєво важливими для досягнення не тільки короткострокових та довгострокових пріоритетів державної політики, а й вихід із сучасного кризового стану та шлях до підйому економіки.

Великою проблемою залишається той факт, що велика кількість паперових реформ не сприяли серйозним досягненням у забезпеченні інвестиційної привабливості та зростанню національної конкурентоспроможності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням інвестиційного клімату, інвестиційної привабливості та конкурентоспроможності держави присвячені праці таких науковців: Бланк І.О, Гаврилюк О.В, Гончаров А.Б., Іваненко–Свинцицька І.Є., Іванонків О.О, Карпінський Б.А, Носова О.В., Пирогов О.В., Удалих О. О. та інші.

Високо оцінюючи внесок зазначених науковців у питання, що досліджуються, необхідно зауважити, що більшість авторів передусім приділяють високу увагу пріоритетним сферам та об'єктам вкладання капіталу, залишаючи недостатньо висвітленими чинники які негативно впливають на інвестиційний клімат держави, що обумовлює актуальність теми дослідження.

Постановка завдання. Завданням статті є аналіз інвестиційного іміджу та головних рис інвестиційного клімату України в глобальному середовищі з паралельним висвітленням основних проблем які негативно впливають на його стан.

Виклад основного матеріалу. Питання покращення інвестиційного клімату та умов ведення бізнесу було и залишається найбільш актуальним для будь-якої держави, а особливо розвиваючої. Україна не стала виключенням. Відсутність стабільного розвитку економіки, низький рівень конкурентоспроможності продукції, зношеність основних фондів на 90% фактично по всіх галузях економіки та ряд інших факторів, сприяло загостренню питання інвестиційної привабливості держави особливо в

контексті останніх подій. Дискусії в площині євроінтеграційних процесів неможливі без детальної оцінки інвестиційної привабливості та конкурентоспроможності української економіки.

Без розуміння теоретичної сутності інвестиційного клімату неможливо створити чітку систему орієнтирів для інвестора, на основі яких він приймає рішення про вкладання капіталу у ту чи іншу державу. Не зважаючи на наявність достатньо великої кількості наукових та практичних досліджень в розрізі даної тематики, на сьогоднішній день не існує не тільки загально прийнятних чітких показників для характеристики інвестиційного клімату, а й відсутня єдність у тлумаченні науковцями даної категорії. Отже не зважаючи на численні публікації з даної проблематики, з методологічної точки зору проблема розкриття категоріального апарату залишається не вирішеною.

Так вітчизняний науковець Карпінський Б.А. визначає інвестиційний клімат як комплекс політичних, соціальних, інноваційних, інфраструктурних елементів, які наявні на певній території та дають у своєму сумарному прояві синергетичний ефект.

В той же час Гончаров А.Б. під інвестиційним кліматом розуміє сукупність політичних, правових, економічних і соціальних умов, що забезпечують і сприяють інвестиційній діяльності вітчизняних та зарубіжних інвесторів.

В свою чергу Іваненко–Свинцицька І.Є. наголошує, що інвестиційний клімат формується під впливом економічних, політичних, технічних та соціальних чинників, найвагомішу роль серед яких відіграють економічні параметри приймаючої країни.

Носова О.В. під інвестиційним кліматом розуміє ступінь сприятливості ситуації, що складається в тій чи іншій країні (галузі, регіоні, підприємстві), стосовно інвестицій, що могли б бути зроблені в країну (галузь, регіон, підприємство).

Водночас Пирогов О.В. зазначає, інвестиційний клімат – це ситуація на внутрішньому інвестиційному ринку макрорівня та мезорівня, від стану якої залежить підтримання й розвиток інвестиційного інтересу, а згодом і прийнятне потенційним інвестором рішення про інвестування та обсяги залучених інвестицій.

Удалих О. О. зазначає, що інвестиційний клімат – це узагальнена характеристика сукупності соціальних, економічних, організаційних, правових, політичних, соціокультурних передумов, що визначають привабливість держави для інвестування

На нашу думку інвестиційний клімат – це сукупність політичних, економічних, правових, географічних, соціально–культурних умов які у своїй взаємодії забезпечують та впливають на інвестиційну діяльність вітчизняних та іноземних інвесторів на окремо взятій території.

Причому, інвестиційний клімат доречно розглядати на макрорівні (держава, об'єднання держав) та мезорівні (окремий регіон в державі, область).

В свою чергу, інвестиційний клімат визначають інвестиційний потенціал, інвестиційні ризики та інвестиційна активність.

Під інвестиційним потенціалом слід розуміти об'єктивні можливості економічного, соціального, природно–ресурсного характеру.

До інвестиційного ризику належать внутрішні та/або зовнішні чинники, що перешкоджають реалізації інвестиційного потенціалу. Структурно зазвичай включають політичну, правову, законодавчу, економічну та соціальну складову.

Щодо інвестиційної активності це є інтенсивність залучення інвестицій в економіку країни з боку вітчизняних та іноземних інвесторів.

При дослідженні питання інвестиційного клімату, доцільно звернути увагу на таке поняття, як інвестиційна привабливість. Інвестиційна привабливість обумовлена станом інвестиційного клімату на макро та мезорівнях. Інвестиційна привабливість може бути розглянута не тільки на

рівні держави, регіону та області, а й на рівні галузі та підприємства (див табл. 1).

Загалом, інвестиційна привабливість – це інтегральний показник, що об'єднує комплекс формалізованих та неформалізованих критеріїв і характеризує доцільність вкладання капіталу в досліджуваний потенційний об'єкт інвестування.

При дослідженні теоретичного аспекту інвестиційного клімату, не можна залишити без уваги таку категорію, як конкурентоспроможність. Причому конкурентоспроможність доцільно розглядати не тільки в рамках держави, регіону, області, галузі та підприємства, а й продукції (див. табл. 1). Априорі не можливо говорити про конкурентоспроможну державу, без наявності підприємств які випускають конкурентоспроможну продукцію.

Таблиця 1

Категоріальний апарат

Рівень	Сутність
Інвестиційний клімат	
Держава	Узагальнена характеристика політичних, економічних, правових, географічних, соціально–культурних умов які у своїй взаємодії забезпечують та впливають на інвестиційну діяльність вітчизняних та іноземних інвесторів в державі.
Регіон	Сукупність політичних, економічних, правових, географічних, соціально–культурних умов які забезпечують надходження інвестиційних ресурсів у регіон.
Інвестиційна привабливість	
Держава	Стан політико–правового, економічного, соціально–культурного, науково–технічного, інфраструктурного та демографічного середовища.
Регіон	Загальноекономічний розвиток регіону (його частка у ВВП та національному доході, обсяг виробництва на душу населення, середній рівень заробітної плати, забезпеченість основними продуктами харчування, обсяг та динаміка капітальних вкладень на душу населення, кількість підприємств, їх фінансовий стан), інвестиційна інфраструктура регіону (кількість будівельних матеріалів підрядчика, виробництво енергетичних ресурсів на душу населення, стан транспортної індустрії), демографічна характеристика регіону, розвиток ринкових відносин (кількість приватизованих підприємств, кількість підприємств з іноземними інвестиціями, банківських установ, страхових компаній, товарних бірж), криміногенна, екологічна ситуація в регіоні.
Галузь	Життєвий цикл галузі, бар'єри входження до галузі, технологічні особливості, соціальні чинники, конкуренція на галузевому ринку, стан попиту на товари та послуги галузі.

Підприємство	Інтелектуальний капітал управлінського складу підприємства, конкурентоспроможність суб'єкту господарювання, імідж у ділових колах та позиція на ринку, думки власників та інвесторів щодо підприємства та його діяльності, забезпеченість інвестиційними та іншими ресурсами, кадрами, ефективність господарської та управлінської діяльності, фінансовий стан суб'єкта господарювання, збутова та комунікаційна політика, економіко–географічне положення, галузева приналежність, інші.
Конкурентоспроможність	
Держава	Спроможність держави в умовах вільного та чесного ринку продукувати товари та послуги, що відповідають вимогам міжнародних ринків і водночас – забезпечувати та збільшувати реальні доходи власного населення протягом тривалого часу.
Регіон	Спроможність протягом тривалого часу на основі насамперед власних, а також залучених можливостей продукувати товари та послуги для регіонального, національного і зовнішнього ринків, забезпечуючи водночас стабільність і зростання реальних доходів власних жителів.
Галузь	Ефективність роботи окремих галузей національного господарства, що оцінюється, окрім традиційних критеріїв, за показниками, що характеризують і описують міру живучості і динамічності галузі при різних варіантах розвитку економіки даної країни і всього світу в цілому.
Підприємство	Здатність підприємства створювати, виробляти і продавати товари та послуги, цінові й нецінові якості яких привабливіші, ніж в аналогічній продукції конкурентів.
Продукція	Здатність продукції відповідати вимогам ринку, які склалися за аналізований період.

Вище зазначені категорії та параметри які їх характеризують окреслюють систему цінностей на які орієнтуються інвестори. Комплексний аналіз вказаних показників дає можливість не тільки інвестору прийняти рішення про вкладання капітал в економіку тієї чи іншої країни, а керівництву держави поглянути на наслідок прийняття окремих управлінських рішень та впроваджених реформ.

На практиці існує достатньо велика кількість рейтингів інвестиційного клімату держави або інвестиційної привабливості об'єкта інвестування, які регулярно публікуються та відрізняються один від одного головним чином переліком складових, які беруться до уваги під час розрахунку. Але існує й одна суттєва особливість Standard and Poor's Corporation (S&P) та Moody's Investor Service, Inc (Moody's) історично орієнтується на американський ринок, методологія Fitch Rating Ltd (Fitch) прийнятна для європейських країн,

a Rating & Investment Information Inc виступає індикатором платоспроможності емітента азіатських країн.

Аналізуючи місце України у світових рейтингах, можемо стверджувати про достатньо не стійку позицію серед країн світу взагалі та наглядно представлених країн Європи та СНД зокрема (див. табл. 2). Дана ситуація обумовлена тим, що не зважаючи на оптимістичні заяви влади, темпи виробництва знижувались, інфляція зростала, суттєвих реформ не відбувалось і як наслідок вже в 2013 році країна на межі дефолту, динаміка ВВП за прогнозами експертів від 0,5% до -1%, золотовалютні резерви зменшуються, а державний борг постійно зростає, проблеми з зовнішнім фінансуванням, масові невдоволення населення внутрішньою та зовнішньою політикою уряду, як наслідок S&P, Moody's та Fitch знизили рейтинги у поточному році.

Таблиця 2

Місце України у світових рейтингах 2012 року

Країна	Назва рейтингу (довгостроковий в іноземній валюті)			
	S&P		Fitch	
	Rating	Outlook	Rating	Outlook
Україна	B+	Negative	B	Stable
Азербайджан	BBB-	Stable	BBB-	Positive
Білорусія	B-	Stable	--	--
Німеччина	AAA	Stable	AAA	Stable
Греція	CCC	Negative	CCC -	
Грузія	BB-	Stable	BB-	Stable
Казахстан	BBB+	Stable	BBB	Positive
Польща	A	Stable	A-	Stable
Росія	BBB+	Stable	BBB	Positive

Своєрідним барометром ділової репутації, конкурентоспроможності, а відповідно і інвестиційного клімату держави є ряд індексів, а саме: Global Competitiveness Index, World Competitiveness Yearbook, The Doing Business, Heritage Foundation .

Індекс глобальної конкурентоспроможності (Global Competitiveness Index) було розроблено професором Колумбійського університету Ксав'є Сала-і-Мартіном. Він був вперше опублікований в 2004 році, але для новітнього рейтингу був вдосконалений. Індекс складається на базі опитування по 12 доданком конкурентоспроможності – від інфраструктури і освіти до ефективності ринку товарів і послуг, макроекономічної стабільності та конкурентоспроможності компаній. В свою чергу Всесвітній індекс конкурентоспроможності (World Competitiveness Yearbook IMD) дає можливість порівняти конкурентоспроможність 59 економік на основі більш ніж 331 критерію згрупованих у чотири фактори конкурентоспроможності: економічні показники, ефективність уряду, ефективність бізнесу та інфраструктура. До параметрів найбільш популярного показника серед вітчизняних аналітиків, Індексу ведення бізнесу (The Doing Business), відносять відкриття бізнесу, процедури одержання дозволу створення логістичної бази, прийом на роботу співробітників, реєстрація майна, одержання кредиту, захист інвестицій, виплата податків , торгівля з зарубіжними країнами, складання контракту, закриття бізнесу. Розраховується він з обов'язковим урахуванням законів та положень, які впливають на умови ведення підприємницької діяльності. Експерти Heritage Foundation та The Wall Street Journal в розраховують Індекс економічної свободи (Heritage Foundation) і визначають економічну свободу як «відсутність урядового втручання або перешкоджання виробництву, розподілу і споживання товарів і послуг, за винятком необхідної громадянам захисту та підтримки свободи як такої». Індекс економічної свободи базується на 10 індексах, вимірюваних за шкалою від 0 до 100, при цьому показник 100 відповідає максимальній свободі, а 0, відповідно, мінімальній.

Серед основних параметрів: бізнес свобода, торгова свободи, фінансова свобода, державні витрати, валютна свобода, інвестиційна свобода, фінансова свобода, права власності, свобода від корупції, свобода праці.

За період з 2006 по 2012 рік Україна поступова переміщалась до кінця списків, що не може не турбувати (див. табл. 3). Дані індекси дають чіткий сигнал, що інвестиційний клімат в Україні не є комфортним для суб'єктів підприємницької діяльності, особливо в короткостроковій та середньостроковій перспективі, в наслідок відсутності практичних кроків, які б забезпечували економічну свободу та захист інтересів всіх учасників бізнес-процесів при чітких, всім зрозумілих, передбачуваних та неупереджених правил ведення бізнесу.

Таблиця 3

Індекси конкурентоспроможності для України, за період 2006–2012 року

Показник	Рік						
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Індекс глобальної конкурентоспроможності (Global Competitiveness Index) (GCI)	48 з 125	57 з 131	62 з 134	61 з 133	63 з 133	64 з 133	64 з 133
Всесвітній індекс конкурентоспроможності (World Competitiveness Yearbook IMD)	46 з 55	46 з 55	54 з 55	54 з 56	57 з 59	57 з 59	56 з 59
Індекс ведення бізнесу (The Doing Business)	124 з 155	118 з 179	139 з 178	145 з 183	147 з 183	149 з 183	152 з 183
Індекс економічної свободи (Heritage Foundation)	99 з 157	125 з 161	133 з 157	152 з 179	162 з 179	163 з 179	161 з 179

Особливу увагу привертає на себе той факт після кризи 2008–2009 років, не зважаючи на від'ємну динаміку світової економіки, Україна змогла покращити свої позиції, про що свідчить Індекс ведення бізнесу (див. табл. 4). Основні позитивні зрушення відбулись за рахунок зменшення строків започаткування бізнесу, реєстрації власності, сплати податків. За даними

Всесвітнього банку, у рейтингу The Doing Business–2014, Україна зайняла 112 місце, це той рекорд який вона досягла за всі роки своєї незалежності, але так і не змогла увійти у сотню. Якщо розглядати значення цього індексу у загальному підсумку, можемо констатувати позитивну динаміку, але практично більшість законодавчих змін які було запропоновано і враховано при розрахунку даного показника не працюють або не мають суттєвого практичного значення.

Таблиця 4

Місце України у рейтингу The Doing Business у 2009–2013 рр.

Складові індексу	Рік					Зміна 2013 до 2012
	2009	2010	2011	2012	2013	
Складність ведення бізнесу, загальна оцінка	145	147	149	152	137	+15
<i>За субіндексами:</i>						
– започаткування бізнесу	128	136	118	116	50	+66
– реєстрація власності	140	160	165	168	149	+19
– сплата податків	180	181	181	183	165	+18
– підключення до мережі електропостачання	–	–	169	170	166	+4
– виконання зобов'язань по контракту	48	43	44	44	42	+2
– банкрутство	143	145	158	158	157	+1
– отримання кредиту	28	30	21	23	23	0
– дозвільна система у будівництві	179	181	182	182	183	–1
– зовнішня торгівля	121	139	136	144	145	–1
– захист прав інвесторів	142	108	108	114	117	–3

Позиція України за межами сотні свідчить про те, що підприємства витрачають більш ніж це доречно часу на спілкування з представниками державних органів влади, а декларування про зменшення кількості узгоджувальних та ліцензійних документів залишилися на папері, але головною проблемою залишається тиск на суб'єкти господарювання

бюджетоутворюючих органів, а особливо податкової інспекції. Як наслідок суб'єкти господарської діяльності, які проводять свою діяльність з використанням нелегальних схем, більш конкурентоспроможні, логічно, що відбувається згортання діяльності легального бізнесу, а це негативно впливає на наповнення бюджету та інвестиційний клімат держави. Особливу насторогу визиває той факт, що за одним з ключових субіндексів для інвестора – захист прав інвесторів – Україна за даними The Doing Business–2013 спустилась на 3 пункти, а за даними The Doing Business–2014 вже на 11 пунктів та зайняла 128 позицію. Не зважаючи на те, що в Україні діють закони «Про акціонерні товариства» та «Про захист економічної конкуренції», які покликані захищати право власності та конкурентні позиції кожного інвестора, високій рівень корупції у судовій системі, вибіркоче законодавство та недобросовісна конкуренція, знижують активність внутрішнього та зовнішнього інвестора. Особливе місце в українських реаліях займає відсутність узгодженості питання, щодо зовнішніх та внутрішніх пріоритетів державної влади, як в контексті економічної так і політичної складової. Саме від політичної волі влади залежить ступінь реалізації справжніх, а не паперових реформ у всіх сферах життєдіяльності країни, серед найбільш гострих яких є боротьба з корупцією, дотримання букви закону всіма прошарками населення, неупередженість судової та правоохоронної системи, захист прав власності. Рішучі заяви про необхідність боротьби з корупцією та наукова обґрунтованість необхідності усунення даного явища з української дійсності не привели до підписання у 2013 році меморандуму про боротьбу з корупцією між Україною та Європейським банком реконструкції та розвитку, що є негативним сигналом для інвесторів. Не зважаючи на те, що Україна займає лідуєчі позиції серед країн, які розповсюджують нелегальні копії світових брендів, що відповідно негативно позначається іміджі держави, суттєвих зрушень у вирішенні даного питання не відбулось. А різка, невдало обґрунтована відмова від підписання Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом,

вмить знизилася кредитні рейтинги України, що поставило під загрозу не тільки фінансування економіки кредиторами, інвесторами, а й можливість отримати сучасні технології, додатковий ринок збуту та забезпечити вітчизняним підприємствам перехід на якісно новий рівень розвитку.

Невирішеність суттєвих проблем негативно впливає на темпи інвестиційних надходжень в Україну (див. рис. 1).

Рис. 1 Темп приросту прямих іноземних інвестицій, за період 2000–2012 рр.

Темп приросту прямих іноземних інвестицій за аналізований період за аналізований період зменшився, якщо у 2000 році він становив 20%, то у 2012 році – 4%, показавши свій максимум у 2005, а мінімум у 2009 році. Після кризи 2008–2009 року, спостерігався певний бум інвестування, іноземні інвестори розпочали реалізовувати ряд проектів. Однак, вже у 2012 році тенденція йде на спад і у 2013 році негативний тренд мав продовження, якщо у першому півріччі 2012 році обсяг прямих іноземних інвестицій становив 5,1 млрд. дол. США, то у 2013 році тільки 855, 8 млн. дол. США. Дана тенденція була обумовлена як зовнішніми так і внутрішніми факторами. Серед найбільш вагомих чинників, що негативно вплинули на надходження іноземного капіталу в економіку країни це перш за все незначні темпи росту світової економіки, втрата конкурентних переваг перед Китаєм на ринку сталі, як наслідок втрата азійського та частки російського ринку, падіння

обсягів реалізації хімічної продукції, а також значні проблеми в економіці Кіпру. Хоча не зважаючи на банківську кризу яка відбулась у даній країні та збільшення ставки податку на прибуток до 12,5%, саме ця країна залишається основним постачальником іноземного капіталу в Україні. Найбільше скорочення інвестиційних надходжень, фактично у двічі у порівнянні з 2000 роком, спостерігається з Швейцарії. Дана тенденція склалась під впливом глобальної політики направленої на боротьбу з відмиванням «брудних» коштів. Особливу увагу привертає на себе збільшення фактично у 2 рази, за останні 10 років, обсягу інвестиційних надходжень з Британських, Віргінських островів, хоча в загальній структурі прямих іноземних інвестицій в економіку України, їх частка не перевищує 2,5%. Це в свою чергу свідчить про те, що значний рівень капіталу з вітчизняної економіки виходить через нелегальні схеми, а відповідно і акумулюється в тіні.

Особливої уваги потребує той факт, що у 2012 році з країни було виведено коштів на загальну суму 1234 млн. дол. США це максимальна сума за останні тринадцять років, тільки одні французькі інвестори вилучили капітал у розмірі 465 млн. дол. США, а за січень–червень 2013 року 152 млн. дол. США вилучено німецькими і 205 млн. дол. США австрійськими інвесторами, що свідчить про погіршення інвестиційного клімату в Україні.

Основною причиною такого стану речей є домінування негативних факторів над позитивними. Серед основних чинників які сприяють погіршенню інвестиційного клімату та створюють негативний міжнародний імідж держави можна виділити наступні.

1. Політична та економічна нестабільність.

До політичної нестабільності можна віднести зміну геополітичних пріоритетів, часта зміна влади, високий рівень корупції у владних структурах, відсутність стратегії розвитку держави з чіткими цілями та планом реалізації. До економічних факторів можна віднести: незбалансований розвиток регіонів України, нестабільність в економічному зростанні, не відповідність задекларованих нормативних та законодавчих

актів реальним діям органів влади, суттєвий фіскальний тиск, значне скорочення кількості представників малого та середнього бізнесу, загострення питання захисту прав власності, захисту інтелектуальних прав, скороченням обсягів виробництва на підприємствах, провідних галузей, суттєве зниження платоспроможного попиту населення, невирішеність земельного питання, відсутність ефективного власника і як наслідок зношеність основних фондів.

2. Правова небезпека.

Високий рівень корупції в органах судової системи, вибіркоче законодавство, часта зміна законів та адміністративних процедур.

3. Соціальна нестабільність.

Відсутність довіри до влади, соціальна незахищеність більшої частки населення, упередженість судових рішень, безкарність представників влади, сепаратистські виступи та глибокі політичні потрясіння фактично раз у 10 років, які генерують переусвідомлення іноземних інвесторів, унаслідок чого Україна розглядається як європейська держава, водночас постійні протистояння підривають фундамент стабільності підприємницької діяльності та здорожчують позикові ресурси для України.

Проте наявність вигідного географічного місцезнаходження, кліматичних умов, найбільшої площі чорнозему, активність та амбітність молоді України, відкритість деяких органів влади, систематична організація представниками фінансово–промислових груп заходів, на території України так і за її межами, які направлені на покращення інвестиційного іміджу держави, усунення розриву між академічними та практичними знаннями майбутніх працівників – сприяють покращенню інвестиційного клімату.

Висновки. Інвестиційна політика держави має бути направлена на: зниження процентних ставок по кредитах; активізацію внутрішніх інвестицій; зниження податкового навантаження на юридичних та фізичних осіб, а не вводити додаткові акцизні збори та податки для громадян; не тільки спрощення процесу організації діяльності середнього та малого бізнесу, а й

створити умови для успішної їх діяльності; впровадити штрафи для контролюючих органів, які порушують процедуру та терміни перевірок, суб'єктів господарювання і тим самим негативно впливають на фінансово-господарську діяльність суб'єкта підприємницької діяльності; «очищення» судової системи та владних структур від корупції; прозорість прийняття рішень органами державної влади. А залучений капіталу від кредиторів, інвесторів направити на покращення інфраструктури та впровадження нових, насамперед енергозберігаючих, технологій, а не на проїдання та неефективне освоєння з використанням корупційних схем.

Список використаних джерел.

1. Бутенко А.І. Інвестиційна привабливість підприємницького середовища як джерело ринкової трансформації економіки / А.І. Бутенко, О.С. Павлова // Прометей : зб. наук. праць. – 2010. – № 3 (33). – С. 63–68.
2. Вишивана Б.М. Управління інвестиційною діяльністю в Україні / Б.М. Вишивана // Фінанси України. – 2004. – №10 – С. 82–88.
3. Инвестируй или проиграешь / Инвестгазета. – 2013.– №35. – С. 24–25.
4. Іваноньків О.О. Політика держави щодо інвестиційної діяльності в Україні та перспективи прямого іноземного інвестування / О.О. Іваноньків // Актуальні проблеми економіки. – 2007. – №11 – С. 12–17.
5. Карпінський Б.А. Інвестиційний клімат України / Б.А. Карпінський // Фінанси України. – 2001. – №7 – С. 139–148.
6. Коваль Н. Інвестиційний клімат в Україні: оцінки міжнародних експертів / Н. Коваль // Запорізька правда. – 2013. – №9. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.zp-pravda.info/?option=com_content&view=article&id=6423:2013-09-25-18-55-31&catid=34:2009-04-14-10-24-35&Itemid=63.
7. Не дотянули до сотні / Инвестгазета – 2013.– №43. – С. 12–14.
8. Революционный счет / Инвестгазета – 2013.– №48. – С. 12–16.

9. Томарева В.В. Оцінка інвестиційного клімату України та її регіонів / В.В. Томарева // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum%20/Dtr_ep/2011_4/files/EC411_11.pdf
10. Франчук Т. Шляхи залучення іноземних інвестицій в економіку України/ Т. Франчук // Ринок цінних паперів. – 2012. – № 10. – С. 47–53.
11. Шморгун, Л. Г. Прямі іноземні інвестиції в економіку України: проблеми залучення та галузевого спрямування/ Л. Г. Шморгун // Формування ринкових відносин в Україні. – 2013. – № 5. – С. 67–71.

References.

1. Butenko, A (2010) “Investicini privablivist pidpruemnickogo ceredovisha uk dgerela rinkovoi transformacii”, Zbirnik naukivich prac, Prometei, vol. 3 (33), pp. 63-68
2. Vishivana, B.M. (2004) “Upravlinna investicinou dialnistu v Ukraine”, Finansi Ukraini, Vol. 10, pp. 82-83
3. “Investirui ili proigraesh”, (2013), Invesgazeta, vol. 35, pp. 24-25
4. Karpinskii, B (2001) “Investiciyniy klimat Ukraine”, Financi Ukraine, vol. 7, pp. 139-148
5. Koval, N (2013) “Investiciyniy klimat v Ukraine: ocinka mignarodnich ekspertiv”, Zaporizka Pravda, vol. 9 available at: <http://lib.sportedu.ru/press/TPFK/2000N8/p27-30.htm> (Accessed 1 Dec 2013).
6. “Ne dotyanuli do sotni”, (2013) Invesgazeta, vol. 43, pp. 12-14
7. Revalucionniy schet, (2013) Invesgazeta, vol. 43, pp. 12-16
8. Tomareva V.V. (2011) “Ocinka investiciynogo klimatu Ukraine ta ii regioniv ” available at: <http://lib.sportedu.ru/press/TPFK/2000N8/p27-30.htm> (Accessed 1 Dec 2011).
9. Franchuk, T (2012) “Shlyhi zaluchenna inozemnich investicii v ekonomiku Ukraini”, Rinok cinnich paperiv, vol. 10, pp. 47-53.

10. Shmargun, L.G. (2013) Prymi inozemni investicii v ekonomiku Ukraini: problem zaluchenny ta galuzevogo sprymuvanna, Formuvanny rinkovih vidnosin v Ukraine, vol. 10, pp. 67-71.